

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z JĘZYKA POLSKIEGO

(NA PODSTAWIE WSO I PSO)

KLASA I

Ocenę CELUJĄCA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności znacznie wykraczają poza obowiązujący program nauczania.

1. Twórczo oraz samodzielnie rozwija własne uzdolnienia i zainteresowania.
2. Proponuje rozwiązania oryginalne i wykraczające poza materiał programowy.
3. Jego wypowiedzi ustne i pisemne są bezbłędne oraz cechują się dojrzałością myślenia.
4. Nie powiela cudzych poglądów, potrafi krytycznie ustosunkować się do językowej, literackiej i kulturalnej rzeczywistości.
5. Bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach przedmiotowych i literackich na szczeblu rejonowym, wojewódzkim, krajowym.
6. Podejmuje działalność literacką lub kulturalną w różnych formach szkolnych, prezentuje wysoki poziom merytoryczny oraz artystyczny.

Ocenę BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował pełny zakres wiadomości i umiejętności przewidziany programem nauczania pierwszej klasy gimnazjum.

Kształcenie literackie i językowe

1. Sprawnie posługuje się w wypowiedziach różnorodnymi środkami językowymi (leksykalnymi, składniowymi), słownictwem o zabarwieniu emocjonalnym.
2. Biegłe dokonuje przekształceń tekstu literackiego (streszczenie, opis, opowiadanie).
3. Redaguje charakterystykę postaci, charakterystykę porównawczą, umiejętnie wprowadzając cytaty z utworu literackiego, w sposób samodzielny i wszechstronny dokonuje oceny prezentowanego bohatera.
4. Dokonuje opisu sytuacji na podstawie lektury, a także wydarzeń, sytuacji rzeczywistych.
5. Opis zjawiska przyrodniczego, krajobrazu wzbogaca różnorodnymi środkami artystycznego wyrazu.
6. Jest świadomym odbiorcą dzieła literackiego, filmowego czy teatralnego, porównuje dramat z jego realizacją telewizyjną, powieść z jej filmową adaptacją.
7. Pisze sprawozdanie-recenzję, które prezentuje indywidualnie, oryginalne spojrzenie na lekturę, film, teatr; swobodnie używa fachowego słownictwa.

8. Bezbłędnie dokonuje analizy utworu epickiego, wskazuje elementy świata przedstawionego, typ narracji, określa bohaterów na podstawie języka, jakim się posługują; wyodrębnia akcję, fabułę, epizody, wątki.
9. Wskazuje w tekście środki językowe właściwe dla funkcji wypowiedzi (np. zwroty do adresata, pytania retoryczne, grzecznościowe, argumentowanie).
10. Wskazuje w opowiadaniu opisy, określa ich funkcję; rozpoznaje środki językowe służące wyrażaniu uczuć i nastroju w opisach.
11. Analizuje i interpretuje utwór liryczny, określa typ liryki, rodzaj podmiotu lirycznego.
12. Zna typy narracji, komizm i jego rodzaje, omawia poznawcze i moralne walory utworu.
13. Sprawnie omawia symbolikę utworu; nawiązuje do obyczajowości i tradycji narodowej, wskazuje na jej ciągłość i zmienność, wartości moralne i estetyczne.
14. Gromadzi słownictwo na zadany temat.

Nauka o języku

1. Omawia klasyfikację imiesłów, ich budowę i zastosowanie w różnych funkcjach składniowych.
2. Poprawnie pisze „nie” z imiesłowami.
3. Określa funkcje stron czasownika; zasadę stosowania strony czynnej i biernej.
4. Wskazuje różnice między czasownikiem przechodnim i nieprzechodnim.
5. Wyjaśnia, na czym polega nieregularność odmiany czasownika, osobliwości w odmianie rzeczowników.
6. Podaje przykłady zdań, w których znane części mowy występują w różnych funkcjach składniowych.
7. Przeprowadza prawidłową klasyfikację zaimków (ze względu na różne kryteria).
8. Określa funkcje pełnione w wypowiedziach przez partykuły i wykrzykniki.
9. Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego na trudniejszych przykładach.
10. Omawia znaczenie okoliczników, ich funkcje składniowe, sposoby wyrażania, związek z wyrazem określanym.
11. Rozpoznaje różnice między zdaniem a równoważnikiem zdania.
12. Rozpoznaje i nazywa rodzaje zdań: pojedyncze, złożone; pytające, rozkazujące, oznajmujące.

Ocenę DOBRA otrzymuje uczeń, który opanował wiedzę i umiejętności przewidziane podstawą programową, poszerzone o wybrane elementy programu nauczania w klasie pierwszej gimnazjum.

Kształcenie literackie i językowe

1. Podejmuje próby wypowiedzania się w formach trudniejszych niż określone podstawą programową (np. sprawozdanie-recenzja, rozprawka na tematy z życia ucznia, opis sytuacji, charakterystyka porównawcza).
2. W wypowiedziach podejmuje próby oceny, a także wartościowania problemów i zjawisk dotyczących języka, literatury, kultury.
3. Potrafi samodzielnie poprawić większość własnych błędów.
4. Wykazuje dobrą znajomość treści omawianych lektur, omawia elementy świata przedstawionego utworu, wskazuje akcję, wątki bohaterów i ich powiązania; określa typ powieści.
5. W opowiadaniu poprawnie zapisuje dialog, wzbogaca swą pracę o elementy opisów.
6. Wymienia rodzaje i gatunki literackie, określa ich cechy.
7. Zna terminy literackie.
8. Swobodnie wypowiada się o utworze literackim, nazywa własne stany uczuciowe.
9. Wskazuje w utworze poznane środki stylistyczne, dokonuje próby określenia ich funkcji w utworze.

Nauka o języku

1. Przeprowadza klasyfikację imiesłowów, wskazuje podobieństwa i różnice z czasownikiem, przymiotnikiem, przysłówkiem.
2. Określa rolę imiesłowów w zdaniu.
3. Przedstawia podział czasowników na grupy koniugacyjne.
4. Określa funkcje składniowe osobowych i nieosobowych form czasowników.
5. Wskazuje na różnice w budowie formy strony czynnej, biernej i zwrotnej.
6. Przekształca zdania z konstrukcji czynnej na bierną i odwrotnie.
7. Rozpoznaje formę zwrotną nie mającą znaczenia strony zwrotnej.
8. Rozpoznaje rzeczowniki o nietypowej odmianie.
9. Stosuje w zdaniu rzeczownik w różnych funkcjach składniowych.
10. Nazywa rodzaje partykuł i wykrzykników.
11. Pisze poprawnie partykuły z różnymi częściami mowy.
12. Przeprowadza analizę składniową zdania pojedynczego rozwiniętego.
13. Wyróżnia w zdaniu okoliczniki i nazywa ich rodzaje.

15. Rozpoznaje rodzaje wypowiedzeń: zdania, równoważnik zdania.

Ocena DOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który opanował wiadomości i umiejętności zawarte w podstawie programowej.

Kształcenie literackie i językowe

1. Przedstawia treść utworów na podstawie cichego czytania tekstu, określa akcję i jej przebieg, wskazuje monologi i dialogi, rozumie motywy postępowania bohaterów.
2. Zna pojęcie dramatu, fraszki, hymnu, satyry, powieści historycznej, poprawnie posługuje się nimi w wypowiedziach.
3. Poprawnie redaguje charakterystykę postaci, opowiadanie, opis, streszczenie, sprawozdanie z lektury, plan rozprawki (przynajmniej podejmuje próby).
4. Samodzielnie posługuje się poznanymi słownikami.
5. Zna i stosuje w stopniu przynajmniej dostatecznym zasady ortografii i interpunkcji.

Nauka o języku

1. Odróżnia imiesłów od innych form czasownika, rozróżnia imiesłowy przymiotnikowe i przysłówkowe.
2. Tworzy różne strony czasowników.
3. Określa funkcje składniowe znanych części mowy.
4. Rozróżnia okoliczniki, potrafi określić sposób ich wyrażenia.
5. Pisze w miarę poprawnie partykuły „nie”, „by” z czasownikiem.
6. Wyróżnia w zdaniu rzeczownik, określa jego formę fleksyjną, funkcję składniową, łączy w związki składniowe z innymi wyrazami.
7. Wyszukuje w zdaniu przymiotnik, stosuje w poprawnych formach gramatycznych, wyróżnia przymiotniki podlegające stopniowaniu i stopniuje je; określa funkcję w zdaniu.
8. Rozróżnia zaimki.
9. Rozpoznaje partykuły.
10. Uzupełnia zdania wykrzyknikami.
11. Na łatwych przykładach przeprowadza analizę zdania pojedynczego, wyodrębnia zespoły składniowe, rozpoznaje części mowy i określa ich funkcje składniowe, sporządza wykres zdania.
12. Rozróżnia rodzaje okoliczników.
13. Rozpoznaje zdania pojedyncze i złożone współrzędnie i podrzędnie.

Ocenę DOPUSZCZAJACA otrzymuje uczeń, którego wiedza i umiejętności pozwalają na samodzielne lub przy pomocy nauczyciela wykonanie zadań o niewielkim stopniu trudności.

Kształcenie literackie i językowe

1. Jego technika czytania i zrozumienia tekstu literackiego pozwala na samodzielne opowiadanie odtwórcze.
2. Potrafi wskazać fikcję i autentyzm utworu.
3. W stopniu zadowalającym pracuje z książką, zaznaczając odpowiednie fragmenty.
4. Określa cechy powieści, wskazuje akcję, wątki, bohaterów.
5. Pisze charakterystykę bohatera literackiego, opowiadanie odtwórcze, streszczenie.
6. Samodzielnie pisze plan ramowy i szczegółowy.
7. W wypowiedziach pisemnych popełniane błędy językowe, stylistyczne, logiczne i ortograficzne nie przekreślają całkowicie wartości pracy i wysiłku, jaki włożył w ich napisanie.

Nauka o języku

1. Potrafi rozpoznać odmienne i nieodmienne części mowy.
2. Wskazuje na prostych przykładach imiesłowy.
3. Wyodrębnia w zdaniu okoliczniki, bez ich nazywania.
4. Rozpoznaje typy zdań (pojedyncze i złożone).
5. Dokonuje wykresu prostego zdania pojedynczego.

Ocenę NIEDOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który nawet przy pomocy nauczyciela nie jest w stanie rozwiązać zagadnienia o elementarnym stopniu trudności.

Kształcenie literackie i językowe

1. Nie opanował elementarnych wiadomości dotyczących gatunków literackich, ich budowy, analizy utworu literackiego
2. Ma słaby zakres słownictwa, błędnie redaguje swe wypowiedzi (pod względem językowym i rzeczowym)
3. Nie opanował techniki głośnego i cichego czytania tekstu w stopniu zadowalającym, ma trudności ze zrozumieniem lektury
4. W wypowiedziach pisemnych nie przestrzega zasad ortograficznych, interpunkcyjnych, językowo-logicznych, stylistycznych

Nauka o języku

1. Ma kłopoty z rozpoznawaniem odmiennych i nieodmiennych części mowy.
2. Nie potrafi w stopniu zadowalającym przyswoić poznanego materiału gramatycznego przewidzianego programem klasy pierwszej gimnazjum.

KLASA II

Ocenę CELUJĄCA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia wszystkie wymagania jak na ocenę bardzo dobrą, a ponadto wykazuje się wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza program nauczania. Pożądany jest także jego udział w konkursach polonistycznych oraz szczególnie aktywna postawa w zajęciach pozalekcyjnych.

Ocenę BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie:

Budowanie precyzyjnych wypowiedzi jednozdaniowych i wielozdaniowych w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych. Udzielanie wyczerpujących odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją. Aktywne uczestnictwo w rozmowie na rozmaite tematy. Krytyczne słuchanie wypowiedzi. Wyrażanie własnego punktu widzenia w sposób jasny i przekonujący. Aktywny udział w dyskusji jako nadawca i odbiorca wypowiedzi. Uszanowanie zdania rozmówcy i interpretowanie opinii dyskutantów. Barwne i spójne opowiadanie na wybrany temat; oddanie treści właściwą barwą, natężeniem i intonacją głosu. Sprawne posługiwanie się formami wypowiedzi: opis, charakterystyka postaci literackiej i rzeczywistej, sprawozdanie (z lektury, filmu, widowiska teatralnego, audycji), streszczenie fabularnego utworu literackiego. Bezbłędne wygłaszanie z pamięci wierszy i fragmentów prozy wskazanych przez nauczyciela.

Czytanie tekstów słownych i odczytywanie innych tekstów kultury:

Płynne i bezbłędne czytanie z właściwą intonacją. Interpretacyjne czytanie tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych. Krytyczne ciche czytanie tekstu inspirujące do konstruktywnego myślenia i działania. Wykorzystywanie i modyfikowanie informacji zawartych w tekście. Cytowanie. Znajomość literackich środków wyrazu, a także środków wyrazu teatru, filmu i mediów. Umiejętność krytycznej analizy treści przekazów medialnych. Analiza i interpretacja reklamy. Korzystanie z różnego rodzaju słowników.

Pisanie:

Sprawne redagowanie wszystkich pisemnych form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania: notatka (tradycyjna i według schematu), opis (przedmiotu, postaci, przeżycia wewnętrznego), charakterystyka postaci (jednej, dwóch, zbiorowości, autocharakterystyka), opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, sprawozdanie typu recenzja, głos w dyskusji, list (motywacyjny, prywatny, oficjalny), dziennik, pamiętnik, notatka i jej rodzaje, teksty użytkowe (ogłoszenia drobne, instrukcje regulaminy, protokół).

Nauka o języku:

Sprawne, świadome i funkcjonalne wykorzystanie wiedzy językowej z zakresu:

1. Fonetyki (zagadnienia zawarte w programie nauczania klasy I gimnazjum).
- 2.. Składni (wypowiedzenia, równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone – współrzędnie złożone, podrzędnie złożone przydawkowe i dopełnieniowe, podmiotowe, orzecznikowe, okolicznikowe, wypowiedzenie wielokrotnie złożone, mowa zależna i niezależna)
3. Ortografii i interpunkcji (znajomość zasad i reguł ortograficznych i interpunkcyjnych oraz umiejętność ich zastosowania udokumentowania bezbłędnym zapisem tekstu).

Lektura:

Bardzo dobra znajomość wszystkich wskazanych przez nauczyciela lektur programowych, świadcząca o świadomym i krytycznym zapoznaniu się z ich treścią. Dojrzały krytyczny komentarz w wypowiedziach ustnych. Aktywne uczestniczenie w dyskusji nad lekturą. Oryginalne, samodzielne, krytyczne, o wysokim poziomie literackim prace pisemne. Dobra znajomość biografów autorów lektur.

Pojęcia:

Bezbłędne wskazywanie, nazywanie i definiowanie obowiązujących według ustaleń programowych pojęć teoretycznoliterackich, językowych i kulturowych; czynne posługiwanie się nimi w pracach pisemnych i wypowiedziach ustnych.

Ocenę DOBRA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie:

Budowanie precyzyjnych wypowiedzi jednozdaniowych i wielozdaniowych w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych. Udzielanie wyczerpujących odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją. Aktywne uczestnictwo w rozmowie na rozmaite tematy. Krytyczne słuchanie wypowiedzi. Wyrażanie własnego punktu widzenia w sposób jasny i przekonujący. Aktywny udział w dyskusji jako nadawca i odbiorca wypowiedzi. Uszanowanie zdania rozmówcy i interpretowanie opinii dyskutantów. Barwne i spójne opowiadanie na wybrany temat; oddanie treści właściwą barwą, natężeniem i intonacją głosu. Poprawne posługiwanie się formami wypowiedzi: opis, charakterystyka postaci literackiej i rzeczywistej, sprawozdanie (z lektury, filmu, widowiska teatralnego, audycji), streszczenie fabularnego utworu literackiego. Bezbłędne wygłaszanie z pamięci wierszy i fragmentów prozy wskazanych przez nauczyciela.

Czytanie tekstów słownych i odczytywanie innych tekstów kultury:

Płynne i bezbłędne czytanie z właściwą intonacją. Interpretacyjne czytanie tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych. Krytyczne ciche czytanie tekstu inspirujące do konstruktywnego myślenia i działania. Wykorzystywanie i modyfikowanie informacji zawartych w tekście. Cytowanie. Znajomość literackich środków wyrazu, a także środków wyrazu teatru, filmu i mediów. Analiza i interpretacja reklamy. Korzystanie z różnego rodzaju słowników.

Pisanie:

Poprawne redagowanie wszystkich pisemnych form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania. Poprawne stylizowanie tekstu (archaizacja, dialektyzacja). Znajomość zasad tworzenia przypisów i bibliografii i próby ich praktycznego zastosowania.

Nauka o języku:

Sprawne i funkcjonalne wykorzystanie wiedzy językowej z zakresu:

1. Fonetyki (zagadnienia zawarte w programie nauczania klasy I gimnazjum 2. Składni (wypowiedzenia, równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, zdanie złożone – współrzędnie złożone, podrzędnie złożone, wypowiedzenia wielokrotnie złożone, mowa zależna i niezależna;
3. Ortografii i interpunkcji (znajomość zasad i reguł ortograficznych i interpunkcyjnych oraz umiejętność ich zastosowania udokumentowania bezbłędnym zapisem tekstu).

Lektura:

Dobra znajomość wszystkich wskazanych przez nauczyciela lektur programowych, świadcząca o świadomym i krytycznym zapoznaniu się z ich treścią. Dojrzały krytyczny komentarz w wypowiedziach ustnych. Aktywne uczestniczenie w dyskusji nad lekturą. Oryginalne, samodzielne, krytyczne, o wysokim poziomie literackim prace pisemne. Znajomość podstawowych informacji z biografów autorów lektur.

Pojęcia:

Wskazywanie, nazywanie i definiowanie obowiązujących według ustaleń programowych pojęć teoretycznoliterackich, językowych i kulturowych; czynne posługiwanie się nimi w pracach pisemnych i wypowiedziach ustnych.

Ocenę DOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Śluchanie i mówienie:

Budowanie wypowiedzi jednozdaniowych i wielozdaniowych w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych. Udzielanie odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją. Uczestnictwo w rozmowie na rozmaite tematy. Krytyczne słuchanie wypowiedzi. Wyrażanie w sposób jasny własnego punktu widzenia. Próba aktywnego udziału w dyskusji jako nadawca i odbiorca wypowiedzi. Uszanowanie zdania rozmówcy i próba interpretowania opinii dyskutantów. Spójne opowiadanie na wybrany temat oraz próby oddania treści właściwą barwą, natężeniem i intonacją głosu. Próby posługiwania się formami wypowiedzi: opis, charakterystyka postaci literackiej i rzeczywistej, sprawozdanie (z lektury, filmu, widowiska teatralnego, audycji), streszczenie fabularnego utworu literackiego. Wygłaszanie z pamięci wierszy i fragmentów prozy wskazanych przez nauczyciela.

Czytanie tekstów słownych i odczytywanie innych tekstów kultury:

Czytanie z właściwą intonacją. Próby interpretacyjnego czytania tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych. Ciche czytanie tekstu inspirujące do przemyśleń i twórczego działania. Wykorzystywanie informacji zawartych w tekście. Cytowanie. Znajomość podstawowych środków wyrazu literatury, teatru, filmu i mediów. Próba analizy treści przekazów medialnych. Analiza reklamy. Korzystanie z różnego rodzaju słowników.

Pisanie:

Redagowanie wszystkich pisemnych form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania. Dopuszcza się nieliczne błędy kompozycyjne, stylistyczne i językowe. Próby

stylizowania tekstu (archaizacja, dialektyzacja). Znajomość zasad tworzenia przypisów i bibliografii.

Nauka o języku:

Funkcjonalne wykorzystanie wiedzy językowej z zakresu:

1. Fonetyki (najistotniejsze zagadnienia zawarte w programie nauczania klasy II gimnazjum
3. Składni (wypowiedzenia, równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, rozróżnianie i nazywanie rodzajów zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, wypowiedzenia wielokrotnie złożone, mowa zależna i niezależna).
4. Ortografii i interpunkcji (znajomość zasad i reguł ortograficznych i interpunkcyjnych; pisownia dopuszczająca błędy II stopnia i nieliczne błędy I stopnia).

Lektura:

Zadowalająca znajomość wszystkich wskazanych przez nauczyciela lektur programowych, świadcząca o zapoznaniu się z ich treścią. Komentowanie treści lektury w wypowiedziach ustnych i próba aktywnego uczestniczenia w dyskusji. Samodzielne pisemne prace literackie będące próbą krytycznego odbioru dzieła literackiego. Zadowalająca znajomość biografów autorów lektur.

Pojęcia:

Wskazywanie, nazywanie i definiowanie podstawowych pojęć teoretycznoliterackich, językowych i kulturowych obowiązujących według ustaleń programowych. Próby posługiwania się nimi w pracach pisemnych i wypowiedziach ustnych.

Ocenę DOPUSZCZAJACA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie:

Budowanie wypowiedzi jednozdaniowych i wielozdaniowych w sytuacjach oficjalnych i nieoficjalnych. Udzielanie odpowiedzi i informacji z odpowiednią intonacją. Próby uczestniczenia w rozmowie na rozmaite tematy. Próba krytycznego słuchania wypowiedzi. Wyrażanie własnego punktu widzenia. Zabieranie głosu w dyskusji. Uszanowanie zdania rozmówcy i interpretowanie z pomocą nauczyciela opinii dyskutantów. Opowiadanie na wskazany temat. Próby posługiwania się wymaganymi programem nauczania formami wypowiedzi z wydatną pomocą nauczyciela.

Czytanie tekstów słownych i odczytywanie innych tekstów kultury:

Płynne czytanie z właściwą intonacją. Ciche czytanie tekstu inspirujące do przemyśleń i twórczego działania. Wykorzystywanie informacji zawartych w tekście. Cytowanie. Znajomość podstawowych środków wyrazu literatury, teatru, filmu i mediów. Odbiór i zrelacjonowanie treści przekazów medialnych. Analiza reklamy z pomocą nauczyciela. Korzystanie z różnego rodzaju słowników.

Pisanie:

Znajomość głównych wyznaczników form wypowiedzi objętych programowymi treściami nauczania oraz próby ich poprawnego redagowania.

Nauka o języku:

Funkcjonalne stosowanie wiedzy językowej z zakresu:

1. Fonetyki (podstawowe zagadnienia zawarte w programie nauczania klasy II gimnazjum).
2. Składni (wypowiedzenia, równoważnik zdania, zdanie pojedyncze, rozróżnianie rodzajów zdań złożonych współrzędnie i podrzędnie, wypowiedzenia wielokrotnie złożone).
3. Ortografii i interpunkcji (znajomość zasad i reguł ortograficznych i interpunkcyjnych; w pisowni dopuszcza się błędy I i II stopnia – umiejętność analizy i poprawy tych błędów z pomocą nauczyciela).

Lektura:

Ogólna znajomość wskazanych przez nauczyciela lektur programowych świadcząca o zapoznaniu się z ich treścią. Komentowanie treści lektury w wypowiedziach ustnych wspomagane przez nauczyciela i próba aktywnego uczestniczenia w dyskusji. Samodzielne pisemne prace literackie.

Pojęcia:

Wskazywanie i nazywanie obowiązujących według ustaleń programowych podstawowych pojęć teoretycznoliterackich, językowych i kulturowych oraz ich definiowanie z pomocą nauczyciela. Próby posługiwania się nimi w wypowiedziach ustnych.

Ocenę NIEDOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą. Uczeń taki nie jest w stanie wykonać z pomocą nauczyciela zadań o niewielkim stopniu trudności, a posiadane braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu edukację na wyższym poziomie.

KLASA III

Ocenę CELUJĄCA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia wszystkie wymagania jak na ocenę bardzo dobrą, a ponadto wykazuje się wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza program nauczania. Pożądany jest także jego udział w konkursach polonistycznych oraz szczególnie aktywna postawa w zajęciach pozalekcyjnych.

Słuchanie i mówienie

- Uczeń potrafi w trakcie zajęć zbudować i wygłosić kilkuminutową wypowiedź poprawną językowo. i charakteryzującą się wysokim poziomem merytorycznym.
- Celnie argumentuje, wykazując się erudycją interdyscyplinarną.
- Wykazuje się umiejętnością głosowej interpretacji tekstu.

Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury.

- Samodzielnie i krytycznie analizuje i interpretuje teksty pozaprogramowe, dzieła ikonograficzne i muzyczne.

- Odczytuje symbole kulturowe i aluzje literackie wpisane w teksty pozaprogramowe.

Tworzenie własnego tekstu

- Podejmuje próby tworzenia wyżej zorganizowanego gatunku wypowiedzi - eseju, recenzji.
- Tworzy własne teksty i publikuje je w gazetce szkolnej, na stronach internetowych, pismach dla młodzieży itp.
- Podejmuje próby tworzenia własnych tekstów w ramach ogłaszanych konkursów zewnętrznych

Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku

- Współtworzy gazetkę szkolną, dokonując korekty językowej zamieszczanych w niej artykułów.

Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

- Zna zasady ortografii i interpunkcji i dokumentuje je bezbłędnym zapisem.
- Samodzielnie przygotowuje ćwiczenia, krzyżówki, diagramy.

Ocenę BARDZO DOBRA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie

- Buduje logiczne, spójne i poprawne merytorycznie wypowiedzi na określony temat.
- Dyskutuje, polemizuje, przytacza trafne argumenty, uzasadniając własne stanowisko.
- Wykazuje się bardzo dobrą znajomością wszystkich lektur programowych.
- Wygłasza z pamięci fragmenty prozy lub poezji.
- Samodzielnie i krytycznie analizuje i interpretuje teksty, posługując się terminologią z zakresu teorii literatury. Sprawnie posługuje się formami wypowiedzi: opis, opowiadanie, charakterystyka, streszczenie, sprawozdanie, głos w dyskusji.
- Stosownie do sytuacji buduje wypowiedzenia mające charakter: perswazji, parafrazy, komentarza.

Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury

- Płynnie i bezbłędnie czyta, interpretuje tekst poprzez właściwą intonację
- Zna środki wyrazu typowe dla różnych dziedzin sztuki i umie odczytać ich funkcje.
- Sprawnie odczytuje informacje zawarte w aktach normatywnych, mapach, tabelach, wykresach.

Tworzenie własnego tekstu

- Sprawnie redaguje pisemne formy wypowiedzi: notatka, opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, list, dziennik, pamiętnik, streszczenie, dedykacja, przemówienie, rozprawka, wywiad, życiorys.
- Wprowadza cytaty i poprawnie je zapisuje.
- Tworzy wzorcowe teksty użytkowe: ogłoszenia, instrukcje, zawiadomienia, CV, list motywacyjny, otwarty.
- Tworzy przypisy i bibliografię.
- Sprawnie dokonuje różnorodnych operacji na tekście: streszcza, rozwija, dokonuje

adaptacji, stylizacji, parafrazy.

- Sprawnie opisuje dzieła literackie, malarskie i muzyczne.

Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku

Uczeń, tworząc teksty mówione i pisane, sprawnie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu:

- fleksji - zna części mowy i ich funkcje, osobliwości w odmianie
- składni - zdania, równoważniki, zdania pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone, mowa zależna i niezależna
- słowotwórstwa - budowa wyrazu, złożenia, zestawienia, neologizmy
- frazeologii - rozumie znaczenie związku frazeologicznego, stosuje je w wypowiedziach
- fonetyki – upodobnienia

Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

- Uczeń zna zasady ortografii i interpunkcji i potwierdza to bezbłędnym zapisem.

Ocena DOBRA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Sluchanie i mówienie

- Słucha uważnie wypowiedzi i potrafi dokonać selekcji przekazywanych informacji.
- Tworzy poprawne składniowo i merytorycznie wypowiedzi wielozdaniowe.
- Bierze udział w dyskusji, popierając własne zdanie trafnie dobranymi argumentami.
- Poprawnie posługuje się wymaganymi programowo formami wypowiedzi.
- Dobrze zna treści lektur, wykorzystuje konteksty niezbędne do ich interpretacji.
- Bezbłędnie wygłasza z pamięci wiersze lub/i fragmenty prozy.

Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury

- Uczeń czyta płynnie i bezbłędnie, ze zrozumieniem.
- Zna środki wyrazu literatury, teatru, filmu, mediów i umie odczytać ich funkcje.
- Czyta teksty kultury na poziomie dosłownym, symbolicznym i przenośnym.
- Dostrzega konteksty niezbędne do interpretacji tekstów kultury.
- Dostrzega wartości wpisane w teksty kultury.

Tworzenie własnego tekstu

- Poprawnie redaguje pisemne formy wypowiedzi: notatka, opis, opis przeżyć wewnętrznych, charakterystyka, opowiadanie, opowiadanie z dialogiem, list, dziennik, pamiętnik, streszczenie, dedykacja, przemówienie, rozprawka, wywiad, życiorys.
- Tworzy teksty użytkowe: list motywacyjny, list otwarty.
- Umiejętnie dokonuje operacji przekształcenia tekstu: streszcza, rozwija, dokonuje adaptacji i stylizacji
- Opisuje dzieła literackie, malarskie i muzyczne.

Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku

- Uczeń, tworząc własne teksty, sprawnie posługuje się wiedzą z zakresu:

- fleksji - zna części mowy i ich funkcje w zdaniu
- składni - stosuje różne rodzaje wypowiedzi i umie je nazwać, przekształca mowę zależną w niezależną i odwrotnie
- słowotwórstwa - złożenia, zrosty, zestawienia, neologizmy, zapożyczenia
- frazeologii - zna znaczenie powszechnie przyjętych frazeologizmów i umie je zastosować

Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

- Zna reguły ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się 1 błąd ortograficzny w tekście dyktanda.
- Zna mechanizmy procesów fonetycznych - upodobnienia, uproszczenia, utrata dźwięczności w wygłosie i dokumentuje to bezbłędnym zapisem.

Ocenę DOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie

- Słucha uważnie wypowiedzi i dokumentuje to, wskazując główną myśl i odpowiadając na pytania.
- Zna treść lektur, umie odtworzyć najważniejsze wydarzenia.
- Buduje krótkie, logiczne wypowiedzi na temat lektury, filmu, różnych problemów codziennego życia, posługując się pojęciami literackimi i kulturowymi.
- Potrafi określić swoje stanowisko i uzasadnić je.
- Wygłasza z pamięci fragmenty prozy i poezji.
- Umie zadawać pytania, zna wartość pytań otwartych i zamkniętych.
- Odróżnia fakty od opinii.
- Mówi w sposób zgodny z ogólnopolską normą wymowy.

Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury

- Potrafi odczytać znaczenie dosłowne i przenośne związków i wyrażeń wpisanych w teksty kultury.
- Czyta ze zrozumieniem.
- Zauważa i prawidłowo odczytuje intencje nadawcy : manipulacja, perswazja
- Dostrzega konteksty: biograficzny, historyczny.
- Zna środki wyrazu właściwe różnym tekstom kultury i umie je nazwać.
- Odczytuje bliskie mu wartości wpisane w teksty.

Tworzenie własnego tekstu

- Redaguje krótkie teksty w formach wypowiedzi określonych w podstawie programowej.
- Przestrzega zasad organizacji tekstu - wstęp, rozwinięcie, zakończenie, akapity
- Potrafi przekształcić tekst streszczając, rozwijając lub zapisując go w formie planu.
- Tworzy teksty użytkowe: ogłoszenia o pracę, ogłoszenia drobne, podanie instrukcje, zawiadomienia, CV, list prywatny.
- Podejmuje próby opisu dzieł literackich, malarskich i muzycznych.

Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku

- Uczeń, tworząc różne formy wypowiedzi, posługuje się wiedzą z zakresu:

- fleksji -części mowy odmienne i nieodmienne
- składni - zdania pytające, oznajmujące, rozkazujące, złożone, równoważniki zdania, wypowiedzenia wielokrotnie złożone, odróżnia mowę zależną od niezależnej
- słowotwórstwa - wyrazy podstawowe, pochodne, budowa słowotwórcza wyrazu, zapożyczenia, wulgaryzmy, synonimy, antonimy, homonimy
- frazeologii - zna znaczenie popularnych mitologizmów, wyrażen i zwrotów zaczerpniętych z Biblii i świadomie stosuje je w wypowiedziach

Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

- Zna reguły ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się 3 błędy ortograficzne.
- Poprawnie przenosi wyrazy.

Ocenę DOPUSZCZAJACA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych spełnia poniższe wymagania:

Słuchanie i mówienie

- Słucha uważnie krótkiej wypowiedzi i dokumentuje to, wskazując główną myśl i odpowiadając na pytania.
- Samodzielnie buduje jedno lub dwuzdaniowe wypowiedzenia na temat lektur, zjawisk kulturowych, zainteresowań.
- Rozumie mowę ciała - język niewerbalny.
- Wygłasza z pamięci krótkie teksty poetyckie i fragmenty prozy.
- Zna problematykę lektur i dokumentuje to odpowiadając na pytania.
- Przy pomocy nauczyciela tworzy wypowiedzenia wielozdaniowe.

Czytanie tekstów literackich i innych tekstów kultury

- Czyta płynnie, ze zrozumieniem.
- Potrafi odczytać znaczenie dosłowne i symboliczne ważniejszych wyrażen i zwrotów.
- Odczytuje treści przekazów medialnych i innych tekstów kultury.

Tworzenie własnego tekstu

- Podejmuje próby redagowania tekstów w formach wypowiedzi określonych w podstawie programowej
- Zna zasady organizacji tekstu pisanego i stara się je stosować.
- Potrafi zredagować niektóre teksty użytkowe.

Praktyczne posługiwanie się wiedzą z nauki o języku

- Uczeń, tworząc własne teksty, posługuje się wiedzą z zakresu:
  - fleksji - stosuje poprawne formy wyrazów, rozwija tekst, dodając do rzeczowników i czasowników właściwe określenia
  - składni - przekształca tekst, tworząc ze zdań pojedynczych-złożone, z równoważników - zdania, z konstrukcji czynnych-bierne, wie, co to jest mowa zależna i niezależna
  - słowotwórstwa - stosuje synonimy, wyrazy nacechowane emocjonalnie
  -

5. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

- Zna reguły ortograficzne i interpunkcyjne, dopuszcza się kilka błędów ortograficznych

- w tekście dyktanda.
- Poprawnie przenosi wyrazy.

Ocenę NIEDOSTATECZNA otrzymuje uczeń, który w zakresie swych kompetencji polonistycznych nie spełnia wymagań na ocenę dopuszczającą. Uczeń taki nie jest w stanie wykonać z pomocą nauczyciela zadań o niewielkim stopniu trudności, a posiadane braki w wiadomościach i umiejętnościach uniemożliwiają mu edukację na wyższym poziomie.

